2019 m. spalio 24 d., ketvirtadienis

P9_TA(2019)0042

LGBTI asmenų padėtis Ugandoje

2019 m. spalio 24 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl LGBTI asmenų padėties Ugandoje (2019/2879(RSP))

(2021/C 202/10)

Europos Parlamentas,

— atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Ugandos,

— atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl diskriminacijos seksualinės orientacijos pagrindu, visų pirma į 2014 m. vasario 4 d. rezoliuciją dėl ES kovos su homofobija ir diskriminacija dėl seksualinės orientacijos ir lytinės tapatybės veiksmų plano ([1]) ir 2019 m. vasario 14 d. rezoliuciją dėl Veiksmų plano LGBTI asmenų lygybei skatinti ateities (2019–2024 m.) ([2]),

— atsižvelgdamas į ES vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai bei Europos Tarybos generalinio sekretoriaus 2019 m. spalio 9 d. bendrą deklaraciją dėl Europos ir pasaulinės kovos su mirties bausme dienos,

— atsižvelgdamas į vyriausiosios įgaliotinės Federicos Mogherini 2019 m. gegužės 17 d. deklaraciją ES vardu, paskelbtą Tarptautinės kovos su homofobija, transfobija ir bifobija dienos proga,

— atsižvelgdamas į informaciją apie Ugandą, įtrauktą į ES metinę ataskaitą dėl žmogaus teisių ir demokratijos pasaulyje 2018 m., kurią Europos Vadovų Taryba patvirtino 2019 m. gegužės 13 d.,

— atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutarties (ES sutarties) 2 straipsnį, 3 straipsnio 5 dalį, 21, 24, 29 ir 31 straipsnius ir į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 10 ir 215 straipsnius, kuriais ES ir jos valstybės narės įpareigojamos užtikrinti ir skatinti visuotines žmogaus teises bei apsaugoti asmenis palaikant santykius su kitomis pasaulio šalimis, o tais atvejais, kai žmogaus teisės šiurkščiai pažeidžiamos – priimti ribojamąsias priemones,

— atsižvelgdamas į tarptautinius įsipareigojimus žmogaus teisių srityje, įskaitant tuos, kurie įtraukti į Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją bei Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją,

— atsižvelgdamas į Europos Sąjungos Tarybos priemonių rinkinį lesbiečių, gėjų, biseksualių ir transseksualių asmenų naudojimuisi visomis žmogaus teisėmis paremti ir apsaugoti (priemonių LGBTI asmenims rinkinys),

— atsižvelgdamas į ES gaires LGBTI asmenų naudojimuisi visomis žmogaus teisėmis paremti ir apsaugoti,

— atsižvelgdamas į ES gaires dėl mirties bausmės, dėl kovos su kankinimu ir kitokiu žiauriu, nežmonišku ar žeminančiu elgesiu ir baudimu bei dėl žmogaus teisių gynėjų,

— atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų žmogaus teisių tarybos atliktą naujausią visuotinį periodinį Ugandos vertinimą,

— atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją, ypač jos 21 straipsnį, kuriuo draudžiama diskriminacija dėl seksualinės orientacijos,

— atsižvelgdamas į 1966 m. Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą (TPPTP), kurio šalis nuo 1995 m. yra Uganda,

([1]) OL C 93, 2017 3 24, p. 21.
([2]) Priimti tekstai, P8_TA(2019)0129.

— atsižvelgdamas į bendrą partijų laišką dėl LGBTI bendruomenės narių persekiojimo Ugandoje, kurį 2019 m. spalio 15 d. pasirašė 70 EP narių,

— atsižvelgdamas į savo 2014 m. kovo 13 d. rezoliuciją dėl konsultacijų siekiant laikinai sustabdyti Ugandos ir Nigerijos dalyvavimą Kotonu susitarime atsižvelgiant į naujai priimtus teisės aktus, pagal kuriuos homoseksualumas laikomas nusikaltimu, pradėjimo ([3]),

— atsižvelgdamas į AKR ir ES partnerystės susitarimą (Kotonu susitarimas), ypač jo 8 straipsnio 4 dalį dėl nediskriminavimo,

— atsižvelgdamas į 2006 m. lapkričio mėn. priimtus Džokjakartos principus („Principai ir valstybių įsipareigojimai, susiję su tarptautinės žmogaus teisių teisės taikymu seksualinės orientacijos, lytinės tapatybės, lyties raiškos ir lyties požymių atžvilgiu“) ir 2017 m. lapkričio 10 d. priimtus 10 papildomų principų („Plius 10“),

— atsižvelgdamas į Ugandos Respublikos Konstituciją,

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 144 straipsnio 5 dalį ir 132 straipsnio 4 dalį,

A. kadangi pastarosiomis savaitėmis Ugandoje stiprėjo kraštutinė homofobiška valdžios retorika: 2019 m. spalio 10 d. Ugandos valstybės ministras, atsakingas už etiką ir dorovę, Simon Lokodo paskelbė ketinąs grąžinti kovos su homoseksualumu įstatymą, pagal kurį būtų numatyta mirties bausmė už vadinamuosius sunkius homoseksualumo atvejus; kadangi siūlomam naujajam įstatymui pritaria ir ne vienas Ugandos parlamento narys;

B. kadangi spalio 12 d. vyriausybės atstovas spaudai Ofwono Opondo patvirtino, kad vyriausybė neketina siūlyti naujų įstatymų dėl LGBTI asmenų veiklos, nes šiuo metu galiojančios baudžiamojo kodekso nuostatos yra pakankamos; kadangi tai patvirtino Prezidento J. Museveni vyresnysis atstovas spaudai;

C. kadangi šiuo metu galiojančiomis baudžiamojo kodekso nuostatomis pažeidžiamos žmogaus teisės ir kriminalizuojamas homoseksualumas; kadangi, remiantis Ugandos baudžiamojo kodekso 145 ir 146 skirsniais, tos pačios lyties asmenų lytiniai santykiai tebėra neteisėti ir už juos gali būti kalinama net iki gyvos galvos, be to, pagal šį kodeksą, be kita ko, kriminalizuojami „gamtos dėsniams prieštaraujantys kūniški santykiai su bet kuriuo asmeniu“, o pagal daugelį galiojančių įstatymų LGBTI asmenis leidžiama diskriminuoti ribojant jų galimybes įsidarbinti, gauti būstą, naudotis socialinės apsaugos, švietimo ar sveikatos paslaugomis;

D. kadangi kovos su homoseksualumu įstatymas, kuriuo draudžiamas homoseksualumo viešinimas, o už homoseksualius santykius baudžiama mirtimi, 2014 m. jau buvo pradėtas taikyti Prezidento J. Museveni iniciatyva, tačiau Ugandos Konstitucinis Teismas paskelbė jį niekiniu; kadangi pasiūlytą įstatymą griežtai pasmerkė visa tarptautinė bendruomenė, o daugelis paramos teikėjų, įskaitant ES valstybes nares, JAV ir Pasaulio banką, nusprendė sustabdyti šaliai numatytos paramos vystymuisi skyrimą;

E. kadangi šis įvykis atskleidžia, deja, pasibaisėtiną LGBTI asmenų padėtį Ugandoje, kur homofobiškos pažiūros yra plačiai paplitusios; kadangi žmogaus teisių organizacijos reguliariai praneša apie diskriminaciją visuomenėje, neapykantos nusikaltimus ir prieš homoseksualus nukreiptas kampanijas, įskaitant persekiojimą, smurtą, turto prievartavimą, iškeldinimą, savavališką sulaikymą ir kalinimą bei žmogžudystes;

F. kadangi, pasak žmogaus teisių grupių, vis dažnesni išpuoliai prieš LGBTI asmenis Ugandoje kelia didelį susirūpinimą; kadangi, LGBTI organizacijų aljanso „Sexual Minorities Uganda“ duomenimis, pernai buvo nužudyti trys homoseksualūs vyrai ir viena translytė moteris, iš kurių paskutinis buvo LGBTI bendruomenės aktyvistas Brian Wasswa, 2019 m. spalio 4 d. užpultas savo namuose;

G. kadangi Ugandos Konstitucijoje draudžiama diskriminuoti daugybe pagrindų, tačiau šis draudimas neapima diskriminacijos dėl seksualinės orientacijos;

([3]) OL C 378, 2017 11 9, p. 253.

2019 m. spalio 24 d., ketvirtadienis

H. kadangi įgyvendinant Europos Sąjungos bendrą užsienio ir saugumo politiką (BUSP) siekiama plėtoti ir stiprinti demokratiją ir teisinę valstybę bei užtikrinti pagarbą žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms; kadangi parama vystymuisi, kurią ES Ugandai teikia pagal 2014–2020 m. nacionalinę orientacinę programą, siekia 578 mln. EUR; kadangi pagrindinis joje numatytas tikslas yra gero valdymo skatinimas ir užtikrinimas bei pagarba žmogaus teisėms;

I. kadangi Europos plėtros fondo paramos gavėjams taikomos griežtos sąlygos, susijusios su pagarba teisinės valstybės principui, religijos laisve ir mažumų apsauga;

J. kadangi 2019 m. gegužės mėn. Uganda ir Europos Sąjunga, vadovaudamosi Kotonu susitarimo 8 straipsniu, patvirtino, kad yra artimos politinio dialogo partnerės;

K. kadangi ES tarptautinio bendradarbiavimo pagrindu turėtų būti remiamos AKR valstybių pastangos kurti palankias teisines ir politikos sistemas bei atsisakyti baudžiamojo pobūdžio įstatymų, politikos, praktikos, stigmatizacijos ir diskriminacijos, dėl kurių nukenčia žmogaus teisės;

L. kadangi santykius tarp tos pačios lyties asmenų kriminalizuoja 32 iš visų 54 Afrikos šalių ir kadangi Mauritanijoje, Sudane, šiaurės Nigerijoje ir Somalyje už homoseksualumą baudžiama mirtimi;

1. reiškia gilų susirūpinimą dėl to, kad į Ugandos politinę diskusiją grįžo klausimas dėl kovos su homoseksualumu įstatymo; griežtai smerkia Simono Lokodo retoriką, kuria kurstoma homofobija ir neapykanta, ir pakartoja, kad kategoriškai nepritaria jokiai diskriminacijai seksualinės orientacijos pagrindu bei neapykantos ir smurto kurstymui LGBTI asmenų atžvilgiu;

2. atkreipia dėmesį į Prezidento J. Museveni atstovo spaudai pareiškimą, kuriame neigiama, kad vyriausybė ketina pateikti pasiūlymą dėl naujo įstatymo, ir ragina Ugandos vyriausybę laikytis to, kas buvo sakoma pareiškime;

3. pabrėžia, kad diskriminuojant LGBTI asmenis pažeidžiami fundamentaliausi žmogaus teisių principai, įtvirtinti Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje; pakartoja, kad seksualinės orientacijos ir lytinės tapatybės klausimus apima asmens teisė į privatų gyvenimą, užtikrinama tarptautinės teisės ir valstybių konstitucijų nuostatomis;

4. kategoriškai nepritaria mirties bausmės taikymui nepriklausomai nuo aplinkybių, įskaitant visus teisės aktus, kuriais mirties bausmė taikoma už homoseksualumą; ragina ES ir jos valstybes nares toliau palaikyti dialogą su Ugandos vyriausybe siekiant, kad ji persvarstytų savo poziciją dėl mirties bausmės;

5. apgailestauja dėl to, kad pagal Ugandos teisę iki šiol smarkiai diskriminuojami LGBTI asmenys, ir ragina Ugandos valdžios institucijas peržiūrėti visus teisės aktus, kuriais kriminalizuojamas homoseksualumas ir LGBTI aktyvistų veikla, pirmiausia baudžiamojo kodekso 145 ir 146 skirsnius;

6. primena Ugandos vyriausybei jos įsipareigojimus, prisiimtus pagal tarptautinę teisę ir Kotonu susitarimą, kuriuose raginama gerbti visuotines žmogaus teises;

7. reiškia gilų susirūpinimą dėl Ugandoje apskritai blogėjančios LGBTI asmenų žmogaus teisių padėties, įskaitant tai, kad vis dažniau pažeidžiamos jų socialinės teisės, saviraiškos laisvė, su lyčių lygybe susijusios teisės ir teisė į būstą; smerkia neseniai įvykdytą Briano Wasswos žmogžudystę ir apgailestauja dėl susirūpinimą keliančio nukentėjusiųjų, kurie yra persekiojami dėl seksualinės orientacijos – taip pat ir nacionalinių saugumo pajėgų – skaičiaus; ragina Ugandos valdžios institucijas nuodugniai ir nešališkai ištirti visus smurto aktus ar išpuolius prieš LGBTI asmenis, o jų vykdytojus patraukti baudžiamojon atsakomybėn;

8. ragina Ugandos vyriausybę stiprinti teisių gynimo mechanizmus, kurie žmogaus teisių pažeidimo atvejais būtų taikomi policijos pajėgose, ir užtikrinti, kad policijos pareigūnai vykdytų savo pareigą apsaugoti visų asmenų, įskaitant LGBTI bendruomenės narius, teises, o visi Ugandos LGBTI bendruomenės labui dirbantys žmogaus teisių gynėjai ir NVO galėtų vykdyti savo teisėtą veiklą, įskaitant jų teisę į asociacijų laisvę, bet kuriomis aplinkybėmis ir nesibaimindami represijų bei nevaržomi jokių apribojimų;

9. primena įsipareigojimus gerbti žmogaus teises ir pagrindines laisves, kuriuos Uganda yra prisiėmusi pagal Kotonu susitarimą ir tarptautinę teisę;

10. ragina ES delegaciją Ugandoje toliau atidžiai stebėti LGBT asmenų padėtį ir aktyviai remti pilietinės visuomenės organizacijas ir žmogaus teisių gynėjus bei LGBTI asmenis vietoje; pabrėžia, kad svarbu didinti informuotumą ir supratimą apie LGBTI asmenis bei jų šeimas;

11. ragina ES palaikant dialogą su Ugandos valdžios institucijomis iš tikrųjų visapusiškai pasinaudoti politiniu dialogu, numatytu Kotonu susitarimo 8 straipsnyje, ir priemonių LGBTI asmenims rinkiniu bei su juo susijusiomis gairėmis, siekiant padėti dekriminalizuoti homoseksualumą, mažinti smurtą ir diskriminaciją bei apsaugoti LGBTI žmogaus teisių gynėjus;

12. pakartoja savo ankstesnius raginimus Komisijai ir Tarybai į visus būsimus susitarimus, pakeisiančius Kotonu susitarimą, įtraukti nuostatas dėl nediskriminavimo seksualinės orientacijos pagrindu;

13. ragina ES stiprinti žmogaus teisių gynimą ir rėmimą Ugandoje, visų pirma teikiant tikslinę paramą pilietinės visuomenės organizacijoms ir visapusiškai įgyvendinant ES gaires dėl žmogaus teisių gynėjų;

14. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai, Komisijos pirmininko pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai, Ugandos Prezidentui, Ugandos parlamentui ir Afrikos Sąjungai bei jos institucijoms.